

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 13411

KHATSKELE DER MAZIK

David Kassel

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

== מאצקעלע

דער מוים ==

אין פריערע יארן

און פריערע יארן

און פריערע יארן

און פריערע יארן

כאזקעלע דער מוזיק

קינדער-קאמעדיע אין איין אקט.

ה'תרע"א
יעסע אריבא

מ

7

פארלא:
קינדערטעאטער,
הרפ"א
ווארשע
1921

פערזאנען:

	13	יא- אלט		פערעלע
}	11	.		איטעלע
	10	.		מאירל
	8	.		רייזעלע
	9	א שבת א ייבל.		שלמהלע
	12	א שבעסציקער, גזקו-		טאצקעלע

[מען צוטאָרן.]

א שטימע הנטערן זונע.

אויף דער מצנע א צימער מיט צוויי טורן אינע —
 פֿירט אין הויף, די צווייטע אין דערבייאַקן צימער, אינ-
 מיטן שטייט א מיטל מיט שטולן, אין איין זינגל —
 א קליידערשאַנק, אין צווייטן — א וואַטשיש, א שיסל
 וואַסער, זיף אין א וואַנטוך. בי די ווענט דריי קינדערטע
 בעטלאַך.

1-טע סצענע.

איטעלע, רייזעלע, דענאָ בערעלע.

איטעלע וועט בייַם טיש, לייַגט אַ בוך.
עס קומט אַרײַן רייזעלע.

רייזעלע

(בלאָזט אויפֿן האַנט, רעדט צו זיך אליין מיט
טרען אין קול): אוי, ער האָט מיר אָפּגעברײַט
די האַנט...

איטעלע

(ניט זיך אַ לאַפּ, לייַגט אוועק דאָס בוך, לייַגט
צו צו רייזעלען): וואָס איז דיר, רייזעלע, עס
זעט דיר ווי די האַנט?

רייזעלע

(האַלב-ווייניגערדיק): לאַצקעלע האָט מיר גע-
זאגט, אז אויפֿן עטאווערקען ליגן צוקערראַך

פאר פיר... (ענדיקט נישט, היינט).

איטעלע

(בייט זיך צו צו רייזעלען, גלעט איר): נו, שא,
שא! דער צייל, שוועסטערל, וואס איז געווען.

רייזעלע

(מיט פרען): גי אדך נעמען די צוקער-
לאך, האב אדך אריינגעטאן די האנט אין הייס
וואסער... (היינט).

איטעלע:

האָסטו זיך אָפּגעברייט די האַנט!

רייזעלע

(היינט-אויף די אָפּגעברייטע האַנט): עס פּוט
פיר אזוי ווי! עס קען נאך ווערן א בלאָטער!

איטעלע

(מיט נעם): באצקעלע איז א שרעקלעךער
וועל...

בערעלע

(לויפט האמטיק אריין): וואס איז דאָ? וואָס

זיינט זי ?

איטעלע

(שטארק דורכגענומען מיט רדנות צו רייזעלען)
זי האָט זיך אָפגעברייט די האנט.

בערעלע

(א רייזעלען) אָפגעברייט וויז א קוקן

רייזעלע

זיינט אים די האנט, זאגט מיט טרען אויף די אויגן:
ער האָט געזאגט, אז דארט ליגן פאר מיר צוקער-
לאך... ער האָט מיר אָפגעברייט...

איטעלע:

זעט דאָך, זי האָט זיך אָפגעברייט.

בערעלע:

אבער ווער האָט דך אָפגעברייט?

איטעלע:

ווער? באצוקעלט... א טרעפער יונג,
מען קען זיך אים נישט אויסהאלטען

רייזעלע

(מיט פנים): נעכטן אז מיר זינען געגאנגען.
האט ער אונז אנדערנעק'יג א שמעקן און-
פער די פיס...

איטעלע

(פאלט ארין אין די רייד): זינען מיר בידע
אנדערנעק'אקן...

בערעלע

(שאקלט מיטן קאפ): דאס איז א חברה-
פאן... שון איין מאל א שמיפער...

2-מע סצענע.

דיזעלבע אין מאירל.

לעס הערען זיך סילות הינטערן בינען: לאז
מיד ! לאז מיד אפ! (עמיצער נים האכטיק צניען
די מיד און שטופט אריין מאירלס קאפ, איינגעוויקלט אין
א גרויסער פאטשיילע, די הענט אויף הינטן פארבונדן
מיט א האנטוך).

אלע קינדער

(שרייען אויף א טאל): אוי, מאירל ! מאירל !
(רינגלען אים ארום און וויקלען אים אפ).

מאירל

(ווינט מיט א פארשטויקטער שטייט): ער האט
מיד געכאפט, ער האט מיד געבונדען ! זעט.
וואס ער האט געטאן...

בערעלע

(חידוק): האם יוד ניטש באדארפט

לאזן!

מאירל

(שון אַפּאָפּעוואַלסטער): אבער בר איז אזוי

גטונט!

רייזעלע:

מאירל איז דאך קלענער פאר פאז-

קעלען!

איטעלע

(ענדענשט): מאירל, פֿאַרוואָס שוויגן מיר

אום? מען פאר אום ניטש שוויגן!

מאירל

(מיט צעם): וועל איך אָנשיקן דינלאך

יודא אים!

בערעלע:

גד מיט דינע דינלאך! איך קען אים

אליין אנקלעבן די בינדער!

איטעלע

(וויך): קינדער, שלאגן אים - דאס נישט!
ער איז דאך ארויףער א נאכט!

מאירל:

נו, איז וואס, דארף ער מיך פינדן?

רייזעלע

(הויפט הידער אויף איר פונקטערטע האנט): אז
מיך דארף ער אפבריינגן דו האנדל.

בערעלע

(ביי): בען מוז אים אנלערנטן!

איטעלע:

אין אז דער פקטער וועט קומען צופארן,
וואס וועט ער זאגען?

מאירל:

טא זאל זיך זיין ינגער נישט שלאגען...

איטעלע:

אבער דער מאטערי זאגט, אז ער האט

זייער א גוט קעפל

רייזעלע

(איבעריק) און די מאמעשי האט עס אויך

בקראנט?

מאירל

(מיט פארוויס): בעק ער זיין טאן, וואס

ער ווילן...

בערעלע:

ניין, בעק טאר אים נישט פארשווייגן...

איטעלע

(נאָלעניק) פֿארשווייגן נישט, אבער נישט

שלאגן

בערעלע:

מיד וועלסטן זיין געפֿינטן עפֿים אן עצה

אז אים...

מאירל:

פֿארוואס זאלן מיר אים דאס שיינקען?

ער בעק אונז אַ שלאגן

בערעלע:

איך וועל אים שוין ווייזן, ווי אזוי גוט שפילן.
ער וועט מיך שוין געדרינקען...

רייזעלע:

בערעלע, לאָמיר אים איך פארבינדן
א האמער די העט...

בערעלע:

שרעק זיך נישט, ער וועט שוין באקן-
מען זיין חלק...

3-מע סצענע.

די זעלבן און שלמהלע, דערנאך באצוקלען.

(אין דער מיר, וואָס צום הויף, באַזינגט זיך
שלמהלע, ער ווילט, דאָס פנים אינגעלעכערט און הינטן
און גרינגעס פֿאַרב, אויפֿן ברוב, אויפֿן רוקען און אויף
די אַרבע זינגען אים צוגעקלעבט דרייקאנטקע שטעלע.
קער פֿאַזיר, אין סוף שטעקן אים לאַנגע פֿערעקע
זעט-איים זיך קאַמיש.)

שלמהלע,

(דערנענטערט זיך, רייכט די אויגן, וויל היינטקא
זעט, וואָס באַצוקלע האָט מיר געמאַכט.)

די קינדער

(רינגלען אים ארום, באַקוקן אים פֿון אלע זייטן.)

איטעלע

(ענערנישט): מיר וועלן אים דאָס נישט

שווייגן! ...

רייזעלע

שלמהלע, עס טוט דיר ווי?

שלמהלע

(דאלב-וויינענדיק): עס טוט מיר נישט ווי,

אָבער עס איז מיאוס!

מאירל:

ווען האָט ער דיר עס געמאכט?

בערעלע:

למאי האָסטו זיך געלאָזן?

שלמהלע

(געבאנדיק): אז איך האָב נישט קיין בוח?

בערעלע:

ע, ביזמי א שוואך ינגל...

מאירל

(קריסט איבער בערעלען): א שוואך ינגל...

פרוב זיך אָהויבען מיט אים, וועסטו זען...

ריזעלע:

ער איז אזא שטארקער!

איטעלע

(אנטשלאסן): אָבער מיר וועלען אים ארץ

שוויגן?

(מיטאמאל ווערן אלע קינדער אנטשוויגן. עס

דערהערט זיך א קלאפער אין א פיפער. לאַצקעלע

ליפּט-אַרין היטנדיק אויף א לאנגער קטר-באַרשט.

ביים א צייטש אין הענט. ארעין קאַפּ סראַנט ער א

גרויסן דריקאנטיקן קאפעליוש. פֿון רוטן, נעלן אין

גרויסע פּאַזיר).

לאַצקעלע

(דיט שטיסערדיש ארום איבער דער טאנצער בינע.

זענט א לידל און שרייט): מאַלם א ו ארעו מאכט

א ווארקו מא-מ-מא! מא-מ-מא! מא-מ-מא..

די קינדער

(פּוּקן זיך ארום מיט צווייט אייפּגעריסענע איינלעך

און שוויגן).

בערעלע

(ניש זיך א רים פֿון אַרם, יאָנט אים נאָך.

פרובט אים זאגן): דאָסמאָל וועסטו זיך שוין
פון מינע הענט נישט ארויסדרייקן, דו חברד-
מאן!...

זאָקעלע

(זאָרעכ-אַרונטער דעם בייטש אינסערן אָרעם
זאָפט ארויס פֿון קעשענע אַ הויפֿן קאַלירטע פּאַפּיר
לאָך אין טיש זיי פֿאַנאַנדער איבער די קנעדער. עס
ווערט אַ רעגן פֿון קאַלירטע פּאַפּירלאָך. באַלד דערנאָך
שט. לט ער ארויס אַ צוג און שרייבט): אַך לאָך פֿון
דין הימעלען ווער קאָן כּיך דאָ עפּים מאַן...
(פֿערשווינדט רייטנדיק אויפֿן קערבאַרשט. כּערעלע לויפט
אים נאָך).

רייזעלע

(מרייסלע-אַפֿ דעם קאַפֿ פֿון די פּאַפּירלאָך) קי-
דער, איך האָב זיך דערשראָקן...)

שלמהלע

(אנציקט): האָט איר אָבער געזען, ווי נומ
ער רייזט?

מאירל:

איד קען בעסער פאר א מן

איטעלע

(פריצלינג): וואָס שטייט איר? קומט, לעבנד

דער ציילן דער מאנטשן! נעמען זיך פאר די

הענט און נייען צווייטן.

4-טע סצענע.

פריער בערעלע גאָרעם סאַצקעלע, מאורל,

רייזעלע, שלמהלע, איטעלע.

(א שטימע הינמער דער בינע).

בערעלע

(גייט אריין פארמאשערט, זעצט זיך אדעק, ווישט
דעם שמעקן): פון די הענט איז ער מיר פארפאלן
געווארן! איך מוז זיך מיט אים אָפּרעכענען!
(קליינע פרויע, הערט זיך צו): טאָ! ער גיט. (לויט
געשווינג אריין אין קליידער-שראנק, פארמאכט זיך).

סאַצקעלע

(אין דעם דעמועלכן קאפעלויש, פארדרויט אין א
זיב, דאָס פנימ ציפלאמט פון שטיפן, די הענט פארלינג
אויף התמן): ווי די מיר ווינטן זי זיך צולאָפן!...

(לעבט). וואס מיט מען קענען אינעם! איד
האָב ליב צו שפיפן! (לויפֿט באלד ארויס).

בערעלע

(עלנט פאמעלאך די מיר פֿון קליידער-טראַגן.
קוקט ארויס): איד האָב מיך אפֿילו געוואָלט אָפֿ-
רעכענען מיט אים, אָבער לאַמיר בעסער
אַפּוואַרען. שא, ער גייט צוריק! (באהאלט
זיך ווידער).

לאַצקעלע

(קוקט אַרײַן מיט אַ גרויסן קױש האַלץ, זינגט):
פֿידל-פֿידל, פֿידל-פֿידל, פֿידל-פֿידל — באַס...
אַט וועל איד איד מאַקע אויסגעצן די בע-
טעלאַך. אוי, די בעטעלאַך, אוי, די וויכניקע,
אוי, די שייניקע! . (נעמט אַראָב די קאַדדעס, די
פֿילענער פֿון צוויי בעטלאַך לאַנג פֿינאנער
דאס האַלץ און באַדעקט זיי מיט די
קאַדדעס, רעדט ווײַך): העלצעלאַך, העלצע-
לאַך, גוט וועט איד זײַן! וואַרים וועט איד
זײַן!... (הערט זיך פֿליצונג צו). אָבער זיי קענען
נאָך אַנקומען! מען דאַרף מאַכן פֿלימהן.
(לויפֿט ארויס).

בערעלע

(שפרונג ארויס פֿון קלעהרשאַנק): וואַרמ,
חברהמאן! אַך האָב אַלץ געווען! היינט
וועסטו זיך פֿאַר אַלץ באַצאָל!

(עס טוטען אַרײַן: איטעלע, מאַרל,
ריזעלע, שלמהרע.)

מאַרל

(זו בערעלען, נו, האָסט אים געכאַפּט?)

ריזעלע:

פֿיר האָבן אַלץ דערציילט דער מאַ-
מעשי!

איטעלע:

די מאַמעשי זאָגט, אז דער פעטער
וועט קומען, וועט ער זיך שוין אָפּרעכע-
נען מיט אים.

שלמהרע:

די מאַמעשי זאָגט, אַך זאָל אַלץ דער-

ציללו זמן פאמעשני.

רייזעלע:

ער וועט שוין קריגן--

בערעלע:

איר שוויגער נאר, כתרסר, ער וועט שוין
הינט ביי מיר אליין קרוגן! ער וועט שוין מיר
דאסן, דאכט זיך, צו געדרייקען--

איטעלע

(פריילאך): וואס וועסטו אים טאן?

מאירל:

נא, וואס וועסטו אים טאן?

בערעלע

(מיט נאחן): איך וועל איך בארד לפעם
ווייזן! דעקט אפ די קאלדרעם, די סינדער דערווען
דאס האלץ).

אלע קינדער

(צוזאמען): אָט א יונג א ביסל די בעם-

כאך פאררענען מיט האַלץ!...

מאָרל

(דאָס צו פֿאַנקעלעם בעט, דעקט אָפּ): איר
זעט, אין זיין בעטל האָט ער נישט ארענעלייט
כען האַלץ!..

איטעלע:

צו וואָס וואָל ער ארענעלייטן האַלץ צו זיך
אין בעטל? ער האָט דאָך איר געוואלט
אפטאָן!

בערעלע:

ער האט געמיינט, צו קינער זעט נישט
וועלן מיר זיך צוקלאפן די קעפּ, ווען מיר
- וועלן זיך ליגן שראָפּן.

רייזעלע:

א ביטערער זונג...

איטעלע:

אבער מיר וועלן אים דאס נישט שיינקען!..

מאירל:

בערענע דו בארייטסט זיך. דאך, עז
דו וועסט זיך אפגעבעטן מיט אים... וואס
רעכענשט זיך נישט אפ?..

בערעלע:

עוויגט א ווילקע, וועט איר הערן

איטעלע:

ואך שוין

בערעלע:

די ערשטע זאך דארף מען אלע הער-
צער א היגלייגן אין זיין בעט...

איטעלע:

(אננציקט): אוי, ווי נומ! עז מען וועט זיך
לייגן שלאפן, וועט ער כאפן דעם נוזן קלאפן

מאירל

און וואס נאך?

דיזעלע:

זאג, וואס טאג?

בערעלע:

אבער אז איר וועט פונמלען. וועט נאר
נישט זיין! איר טוט אלק, וועט איר וועל
איר הייסן, און שווייגט!

איטעלע:

נ, טוט, מיר וועלן שווייגן--

בערעלע:

קלונג צעטן די העלער און לייגט זי
אין אן לאזעלעם בעטל.

(אלע קינדער קוקן זיך איבער. נאכדעם
מאגט מען די העלער צו לאזעלעם בעטל.
בערעלע לייגט זי אים אינם בעטל און, אז
מען וואל נישט דערקענען, באזיט זי מיטן לייג
לעך, קלאפט אים דעם קישען און גרייט - צו
דאס בעטל צום שלאפן.)

איטעלע

(פאנצם אויף אין פֿיס): דער מוזיק וועט
שוין כאָסן דעם גומן קלאַפּ..

מאירל:

ער מינע, אז ער טעג ארץ טאָן אין
מר -- נאָרנישט זאָל ער אויך וויסן, אז
מר קאָנען זיך אָפּרעכענען מיט אים--

די דיננט

(קומט אריין מיט א גרויסן טאָן אין דער האנט
אויפן טאָן - גלעזער טילך אין גרויס מיט פֿי-
טער): קינדער, עסמיר אפּ גיכער אין גיט
עלאַפּ. עס איז שוין שפּאַט די מאַמענט
האט געוואָלט, אז איר האט שוין לאַנג באַדאַרפֿט
שלאַפֿן... (אפּ).

טאַצקעלע

(שפּרענגט - אריין אויף אין פֿיס, זינגט)
אינדל - בינדל, צוקערשטינדל... מראם
דראם - מראם, מאַרע - מאַרא - מאַרא - מאַרא -

ראמן... (שמעקס-אויס א ציג, מאכט זיך שפוד און
ניט מאדלעך א קינד פארן עלנדיקן). שרעק זיך
ניטט מאדל, שרעק זיך ניטט. איך האב
דיר בלויז א קליין קינדערע געזאגט... (לאפט)

(די קינדער שוויגן און זען זיך עסן. ד
מידעלעך זיין לאפן און דאלטען זיך און)

איטעלע:

כאצקערע, פארוואס עסטו ניטט?

כאצקעלע

(ניט-אויס איבערן ציטער און מאכט זיך
פאר א העקעדיקן זינג מיט און אשעם) פורן
פארן פורן קארן בארג - ארויף בארג-
אראפ... פורן פארן פורן קארן בארג-
ארויף בארג = אראפ... בערעלע האט א
טרויבן קאפ... מאדל האט א נאז ווי א
האט... און איטעלע האט ניטט קיין צאפ
און ריזעלע ופט-אויס ווי א מאפ. (בלעפט
בעלעבט שוין) עסן וויל איך ניטט טראפן

ו.יך איד. (לויפטס האטיק צום בעטל, פאלט א
 דויף אויפן בעטל, ווי א שטיין אין ציקלאפט זיך
 לאפט זיך ביי דער זייט קוקט זיך ארויס, הויבט
 אויף דעם קאפ אין נעכט ווינקען מיט איין אויגל
 צו די קינדער): ע, חברה, איד האט גאר
 כוור אפגוטאן!...

די קינדער

אלע צוזאמען שיסען אויס א הויך אין הל
 זיך נענעלמער, איבעלע לאפט זיך פון די זייטן
 כארץ פאשטט מיט דין הענט, ריוועלע שפרינגט
 אויבערן צימער, בערעלע צום אויס דין טאן. —

כאצקעלע

שפרינגט-אראב פון בעטל, כאפט ארויס דין
 העלצער פון אונטערן לילעך: איד האב איד
 נעוואלט אפטאן, האט איד גאר מיר אפ-
 געטאן... זעט איר, איד האב נישט צו איד.
 מיר ארץ עם נישט, איד האב מיט א
 פריילאך שפיל, היינט בין איד אריינגעפאלן.
 נו, מילא, איז איד קיין ביז נישט...

(מאכט זיך פאר א הנגעדיקן, ווארעם-ארום מיט
אין אסעם): פורן פארן, פירן קארן, בארג
ארויף, בארג אראפ!.. (ווארעם אראפ די
העלצער אויף דער פארלאנט).

בערעלע:

אבער, באצקעלע, טיר האבען דיך אי-
בערנט, איאז...

לאצקעלע:

איז וואס... איך בין גארנישט פרונו.
די ווארעם אודא, פרונו געווארן...

איטעלע

(פארענטן קנדער, לאמיר, לאמיר לאפן
א טעגל פון שלאף, באצקעלע איז א
וואונד יונגעלעך. ער איז א שטיבער אבער
ער ווינט ניט, א מחזה צו שטופן מיט אים..

אלע קינדער

(די קינדער באפן זיך פאר די הענטלאך אין גיטן)

א דודו, מיין שטארק מיט די פיס זאפ
פרייליך מיט די קעפלעך אין (ניק).

פאזקעלע באקעלעך,

שפיל אונז א קאזאקעלע...

אין טה באהיט זיך א קאפ:

קנדער מיט שטעפן.

(די קנדיש פארשטיקן פרייליך דעם מאנץ)

פארהאנג.

Księgarnia „KULTURA”

Warszawa, Dzika 13.

מִי שֶׁבָּרַח מִלְּפָנֵי הַמָּוֶת

13. 8. 1977. 827877